

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ «ЕКСПРЕС
ДІАГНОСТИКА ІННОВАЦІЙНОСТІ» (В. ЧУДАКОВА)
ПРИРЕАЛІЗАЦІЇ «ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ»**

А. А. Скалозуб

Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України; Національна поліція України, капітан поліції,

alenska.skalozub@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4808-447X>

*Науковий керівник: доктор Ph.D психології, старший науковий співробітник,
Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Інституту педагогіки*

НАПН України В.П. Чудакова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3801-6545>

На сучасному етапі, трансформаційних змін для здійснення інноваційних перетворень в правоохоронній галузі, актуалізується проблема «формування психологічної готовності до інноваційної діяльності працівників Національної поліції України». Діяльність, що забезпечує перетворення ідей у нововведення, є інноваційною діяльністю. Щоб ефективно управляти цим процесом, необхідно вивчити його структуру і виявити умови реалізації інноваційної діяльності в організації (Лазарев В., Чудакова В.) [2; 4]. Погоджуємося з В. Чудаковою, що *інноваційна діяльність* – складна системна психолого-педагогічна й організаційна проблема, яка може бути вивчена засобами, і на основі методології багатовимірних системних досліджень, і вирішена на основі комплексної програми спеціальної психологічної підготовки і науково-методичного супроводу інноваційної діяльності особистості на рівні окремих організацій (В. Чудакова) [4]. *Головною методичною проблемою* формування психологічної готовності особистості до інноваційної діяльності є визначення змісту, розробка і впровадження технології і методів експертизи, корекції,

розвитку спеціальних компетенцій і компетентностей, спрямованих на розвиток особистості в аспектах необхідних для впровадження (В. Чудакова). *Головною організаційною проблемою* впровадження новацій і нововведень є психологічні труднощі узгодження дій і взаємодій учасників інноваційного процесу, попередження та усунення конфліктів в ході трансформації змісту діяльності, систем взаємин і відносин всіх рівнів (В. Чудакова) [4]. *Ключова психологічна проблема* формування психологічної готовності до інноваційної діяльності – виявлення і використання внутрішніх закономірностей функціонування особистості, професійні, особистісні якості і особливості, які створюють опір / або сприяють засвоєнню нових форм діяльності для реалізації інновацій (В. Чудакова) [4, С. 262- 272].

На основі аналізу літературних джерел і результатів досліджень виявлено, що саме психологічні фактори є важливим і найбільш складним бар'єром ефективного здійснення інновацій і вимагають додаткового детального дослідження. Нові розробки потенційно здатні істотно підвищити якість інноваційного процесу, але досить часто, навіть після глибокого ознайомлення з сутністю нової методики або технології, персонал не використовують її або повертаються до старих форм і методів, після зіткнення з труднощами впровадження нових методів. Серед них найбільшу складність для людини, яка багато років працювала за типовою системою, є необхідність зміни не тільки форм діяльності, але і у своїй особистості – системи цінностей, стереотипів поведінки, системи відносин тощо (В. П. Чудакова, 2016) [4]. Часто окремі нововведення фактично вимагають нової освіти (наприклад, використання цифрових технологій, інформаційно-комунікативні комп'ютерні технології навчання; використання програмного забезпечення; знання іноземних мов і т. д.), що викликає загальний особистісний опір і робить неможливим впровадження нововведення. Навіть при великій значимості нововведення, економічного і матеріального стимулювання, а також підтримки керівництва, суспільства і представників органів державної влади відбувається руйнування інноваційного проекту на рівні психологічних факторів і умов (В. П. Чудакова,

2016, 2019, 2020) [4; 5; 6].

Тому проблема формування психологічної готовності особистості до інноваційної діяльності має особливе значення і вимагає подальших психологічних досліджень. Виявлено, що саме вона є важливою передумовою ефективного здійснення інноваційних перетворень в швидкоплинних умовах. Це сприяє формуванню конкурентоспроможної інноваційної особистості, готової до створення змін і їх сприйняття. Зміни стає правилом для кожного в XXI столітті. Зміни, динамізм як сутнісні ознаки способу життя людини стає закономірністю. І суспільство в цілому, а освіту зокрема, повинні підготувати людину до життя в нових умовах, сформуванню інноваційну людину. Тільки сформувавши інноваційну особистість, психологічно готову до інноваційної діяльності, здатну до інноваційних перетворень, ми зможемо стати конкурентоспроможною людиною (В. П. Чудакова, 2016) [4]. Прикладом вирішення зазначених проблем є реалізація авторської «Психолого-організаційної технології формування готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності» і моделей її реалізації яку започаткувала В. Чудакова, Україна (Чудакова В, 2016) [4; 5; 6] знайшли своє продовження: в дисертаційних роботах дослідників різних країн (Україна, Республіки Узбекистан, Республіки Казахстан); в різних галузях психологічної науки і сферах професійної діяльності:

– працівників Національного центрального бюро Інтерполу в Україні вивчав В. Величко, Україна, 2016 [1]; працівників правоохоронних органів, вивчався у рамках психолого-юридичний аспект В. Величко, Україна, 2017-2021 [5; 6];

– працівників Національної поліції України, вивчався в форматі психолого-організаційного аспект А. Скалозуб, Україна, 2019-2021 [3; 5; 6];

– працівників системі охорони здоров'я, вивчався соціально-психологічний аспект І. Х. Курбановим, Республіка Узбекистан 2018-2021 [5; 6];

– працівників системи освіти вивчається А. Карієвим, Республіка Казахстан, 2020-2021 [6] та ін.

Метою цієї публікації є висвітлення особливостей використання

методики «Експрес діагностик інноваційності» у процесі реалізації» Технології формування психологічної готовності до інноваційної діяльності працівників Національної поліції України».

Інтегральний показник «інноваційності» був введений В. П. Чудаковою як цільовий показник в процесі комплексного емпіричного дослідження «формування психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності». З метою об'єднання, вона єдиному контексті засоби теоретичного та емпіричного підходів у вивченні досліджуваної проблеми на основі системної методології, компонентно-структурного і динамічного аналізу. Для цього нею було вивчено в спеціальній літературі і запропоновано до використання набори критеріїв ефективності інноваційної діяльності. Узагальнюючи конкретний зміст таких критеріїв для подальшого здійснення емпіричного дослідження, введено термін – «інноваційність» (В. П. Чудакова) [4; 5; 6; 7]. «Інноваційність» персоналу організацій В.П. Чудакова розглядається, як інтегральний показник сформованості психологічної готовності до інноваційної діяльності. *На теоретичному рівні* – це перелік можливих критеріїв ефективності інноваційної діяльності. *На емпіричному рівні* - це окремий вектор в багатовимірному просторі умов і факторів сформованості психологічної готовності персоналу організацій до інноваційної діяльності, який інтегрує зміст сукупності показників ефективності інноваційної діяльності, і був використаний, як цільовий показник дослідження. Показник «інноваційність» це оцінка першого загального фактора в наборі емпіричних корелятив тенденції до інноваційної діяльності, який дозволяє виявити персонал організацій з підвищеним рівнем і тенденцією «інноваційності», а також дає можливість вивчити особливості латентної структури особистісних факторів і характеристик, що детермінують інноваційність. Процес формування психологічної готовності до інноваційної діяльності – це кероване і цілеспрямоване, багатовимірне зміщення особистості в просторі рис і властивостей до кластеру персоналу організацій з підвищеним рівнем інноваційності (В. П. Чудакова, 2016) [4; 5; 6].

Введений В. П. Чудаковою термін «інноваційність», розглядається як позначення інтегрального рівня тенденції, інтенсивності та активності персоналу організацій в здійсненні інновацій, в даному дослідженні він розглядається як окрема риса особистості, потенціал успішності нововведень, а на емпіричному рівні - як вектор в багатовимірному просторі властивостей особистості [4; 5; 6; 7]. Запропонований термін став дієвим інструментом самостійної експертизи і корекції процесів інноваційної діяльності та, одночасно, відображає психологічний зміст протікання інноваційної діяльності та її детермінації на рівні особистості. (В. Чудакова, 2013 - 2019) [4].

Одним із критеріїв психологічної готовності до інноваційної діяльності працівників Національної поліції України є цільовий показник «інноваційності». З метою визначення інтегрального показника «інноваційність» ми використали психодіагностичну методику, автором якої є В. П. Чудакова – «Експрес діагностика «інноваційності» (В. Чудакова, 2016), в її валідації взяли участь тисяча шістсот сімдесят сім респондентів [4; 5; 6; 7]. Результати використання цієї діагностики, надали можливість визначити «рівень інноваційності» і «тенденцію (спрямованість) інноваційності» персоналу організацій в різних галузях професійної діяльності Названа методика складається з 8-ми питань, респондентам пропонується оцінити за 100-бальною шкалою рівень (інтенсивності) участі в інноваційній діяльності в різних аспектах: необхідність новацій, активність власних дій, емоційне ставлення, ініціативність, тенденція до виконавської ролі, схильність до розробки інновацій, модифікації, удосконалення (В. П. Чудакова, 2016) [4].

За результатами нашого дослідження проводиться обробка і математично-статистичний аналіз емпіричних даних масиву цільового (інтегрального) показника «інноваційність»; вперше нами визначено «рівень інноваційності» (позитивний, нульовий, негативний) і «тенденція інноваційності» (теоретико-інтелектуальна, емоційно-практична) працівників Національної поліції України».

Висновок. З метою вирішення соціально значущої проблеми нами у рамках

дисертаційної роботи досліджується психолого-організаційний і психолого-юридичний аспекти даного питання, підбрано валідний та надійний психологічний діагностичний інструментарій та корекційно-розвивальні методи, розробляються освітні програми; навчальні та навчально-методичні посібники; інструктивно-методичні посібники та рекомендації. Здійснюється розробка, апробація і впровадження авторської «Технології формування психологічної готовності до інноваційної діяльності працівників Національної поліції України». Вона складається з двох моделей – діагностичної та корекційно-розвиваючої. Для її здійснення розробляється комплексна система. Її реалізація надасть можливість сформуванню психологічної готовності до інноваційної діяльності у працівників правоохоронних органів, в тому числі у Національної поліції України, з метою здійснення інноваційних перетворень в даній галузі.

Література :

1. Величко В. В., Максименко С.Д., Чудакова В. П. Психологічне та професійне (юридичне) забезпечення– головний ресурс ефективності професійної діяльності працівників Національного центрального бюро Інтерполу в Україні: стратегії, моделі, технології // Навч.-метод. посібник. К.: ТОВ «Інформаційні системи», 2016. – 87 с.
2. Лазарев В.С. О национальной инновационной системе в образовании и задачах научного обеспечения ее развития. *Педагогика*. 2010. № 7. С. 12–22.
3. Скалозуб А. А. Психодіагностика «інноваційності» працівників правоохоронних органів за методикою «експрес діагностика «інноваційності» (В. Чудакова). *Реалізація компетентнісно орієнтованого навчання в освіті: теоретичний і практичний аспекти*: Зб. наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 4 листопада 2019 р.), м. Київ / Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Пед. думка, 2019. 422 с. С. 446-449
4. Чудакова В. П. Формування психологічної готовності персоналу освітніх організацій до інноваційної діяльності (Формирование психологической готовности персонала образовательных организаций к инновационной деятельности): дис. –... канд. психол. наук; 19.00.10 / Віра Петрівна Чудакова Ін-т психол. імені Г. С Костюка НАПН України. 2016. – 474 с.
5. Чудакова В. П., Курбанов И. Х., Величко В. В. Скалозуб А. А. Терминологический

аппарат и методы экспертизы психологической готовности к инновационной деятельности, как основы развития инновационной компетентности: украинско-узбекский опыт. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи* : збірник наукових праць. Київ : ІОД. 2019. Вип. 2 (24). 145 с. С. 118–131. DOI <https://doi.org/10.32405/2413-4139-2019-2-118-131> URL:

http://pi.iod.gov.ua/images/pdf/2019_2/17.pdf

6. Чудакова В.П., Величко В.В., Курбанов И.Х., Скалозуб А.А. Инновационная политика, терминологический аппарат и инструментарий реализации инновационной деятельности: украинско-узбекский опыт. *РЕМ: Psychology. Educology. Medicine*. 2020. № 1; URL: rem.esrae.ru/27-296
7. Чудакова В. П. Інтегральний показник «Інноваційність» – чинник формування конкурентоздатності особистості (Інтегральний показатель «Інновационность» – фактор формування конкурентоспособності личности). *Освіта і розвиток обдарованої особистості. Щомісячний науково-методичний журнал*. 2013. № 8-9 (15-16) (серпень - вересень). - С.175-191.